

REGIONALPOLITISK REDEGØRELSE 2011

REGERINGENS REDEGØRELSE TIL FOLKETINGET

April 2011



Regionalpolitisk redegørelse 2011 – regeringens redegørelse til Folketinget

Udgivet af Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Telefon 72 26 90 00
E-post: im@im.dk

Grafisk design: Adman Kommunikation
Foto: Colourbox
Tryk: GP Tryk
Oplag: 600 stk.

Udgivet april 2011

ISBN nr.: 978-87-7601-311-0 (trykt version)
ISBN nr.: 978-87-7601-313-4 (elektronisk version)

Publikationen er tilgængelig på www.im.dk

Publikationen kan bestilles hos:
Center for Kommunaløkonomi i Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Pris: gratis

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	4
2. Nye og aktuelle regionalpolitiske initiativer	6
3. Status og udfordringer for den regionale udvikling	23
4. Erhvervsudviklingsområdet	26
5. Udviklingen i den statslige regionale forvaltning	27
6. Afslutning	29

1. Indledning

Regeringen har stor opmærksomhed på udviklingen i yderområderne. Denne opmærksomhed kommer til udtryk gennem konkrete og koordinerede initiativer, der berører en række politikområder. Regeringen ønsker et Danmark i balance.

Krisen har medført højere ledighed, men udviklingen i yderområderne adskiller sig ikke væsentligt fra resten af landet

I de seneste par år har udviklingen i Danmark været præget af den internationale krise, som også har berørt yderområderne. Det generelle billede er dog, at krisen ikke har medført nye store regionale forskelle i ledigheden. Ledigheden er nu, som i 2008, overordnet set lavere vest for Storebælt end øst for. Men selvom udviklingen i ledigheden således heller ikke generelt for yderområderne har adskilt sig væsentligt fra udviklingen i resten af landet, så følger regeringen fortsat ledighedsudviklingen tæt.

Og det er der også god grund til. For yderområderne er mere sårbare. Danmark har under krisen mistet mange arbejdspladser i den private sektor, især i industrien, som fylder mere i yderområderne, og generelt set er uddannelsesniveaet blandt borgerne i yderområderne lavere end for resten af landet. Ligeledes er flere yderområder præget af at opleve befolkningstilbagegang, eller af at befolkningssammensætningen adskiller sig fra landsgennemsnittet i form af højere andele af ældre. Men det er også vigtigt at notere sig de positive tendenser, såsom de fortsat udjævnede ledighedsniveauer og en svag tendens til udjævning af indkomstforskelle. De regionale forskelle i Danmark er fortsat relativt beskedne, også set i et internationalt perspektiv.

Danmark i balance i en global verden og finansloven skal fremme en positiv udvikling

Regeringen ønsker et Danmark i balance, hvor der i hele landet er gode muligheder for at bo, studere og drive erhverv. Dette er også baggrunden for, at regeringen i september 2010 præsenterede sit regionalpolitiske udspil *Danmark i balance i en global verden*, der indeholdt 37 initiativer, der skal medvirke til en positiv regional udvikling i forhold til bl.a. erhvervsudviklingen, sundheds- og uddannelsesområdet. Udspillet supplerer regeringens løbende indsats for at understøtte den regionale udvikling, og med finansloven for 2011 blev der desuden aftalt at iværksætte et antal yderligere regionalpolitiske initiativer.

En positiv regional udvikling tager bl.a. afsæt i gode rammevilkår og lokalt initiativ og virkelyst. Med kommunalreformen blev der lagt flere velfærdsopgaver ud lokalt, og der blev sikret en klar arbejdsdeling mellem kommuner og regioner på erhvervsområdet. Den lokale forankring bidrager til, at indsatsen målrettes de lokale behov og muligheder, og gennem aktiv understøttelse af rammevilkårene, som det sker med bl.a. *Danmark i balance*-udspillet, skal de kommende års vækstindsats udfoldes i hele landet.

Regeringens regionalpolitiske redegørelse til Folketinget ledsages af en analyse- og baggrundspublikation, hvori der gives en uddybende beskrivelse af nogle af de emner, som er behandlet i denne redegørelse. Hvor den regionalpolitiske redegørelse sætter fokus på den overordnede regionale udvikling, herunder yderområder, sættes der med Landdistriktsredegørelsen og Redegørelse om de små øer, som afgives samtidig med den regionalpolitiske redegørelse, særligt fokus på landdistrikterne og de små øer. I maj 2011 afgiver regeringen desuden den regionalpolitiske vækstredgørelse, der sætter fokus på bl.a. udviklingen i regionernes vækst.

2. Nye og aktuelle regionalpolitiske initiativer

Regeringen har stor opmærksomhed rettet mod udfordringerne i yderområderne, herunder områder, der måtte være særlig hårdt ramt af den økonomiske situation. Derfor præsenterede regeringen i september sidste år et regionalpolitisk udspil om et *Danmark i balance i en global verden* med 37 initiativer, der forbedrer vilkårene i yderområderne indenfor bl.a. vækst og erhvervsudvikling, planlægning, infrastruktur, uddannelse og sundhed.

Således har regeringen i det forgangne år præsenteret og gennemført en lang række initiativer, der kan medvirke til en positiv regional udvikling. De største initiativer præsenteres i det følgende kapitel.

Der henvises derudover til kapitel 7 i Regionalpolitisk redegørelse 2011 – Analyser og baggrund, samt kapitel 4 i samme publikation, der sætter fokus på nogle af regeringens initiativer på uddannelsesområdet.

Den overordnede økonomiske ramme for regional udvikling

Det er en central forudsætning for en positiv udvikling i levevilkår i de enkelte regioner, at der er en sund økonomisk udvikling i landet som helhed.

Dansk økonomi befinder sig i en fase med fornyet, moderat vækst efter det kraftige fald i efterspørgsel og produktion frem til sommeren 2009 som følge af den internationale finanskrisen. Vendingen af den økonomiske udvikling siden da skal ses på baggrund af lempelig økonomisk politik og stigende økonomisk aktivitet i de fleste andre lande, herunder på baggrund af meget lave renter.

De offentlige finanser er blevet forringet betydeligt under krisen som følge af lempelserne af finanspolitikken og virkningerne af de automatiske stabilisatorer. Der skønnes i 2011 et underskud på de offentlige finanser

Fornyet moderat vækst

på 72 mia. kr. eller 4,0 pct. af BNP i den justerede konjunkturprognose, der ligger til grund for *Reformpakken 2020*. Genopretningsaftalen håndterer udfordringen om konsolidering af de offentlige finanser frem til 2013, så Danmark opfylder henstillingen fra EU.

Samtidig står de offentlige finanser over for betydelige udfordringer på længere sigt. For at imødekomme disse udfordringer har regeringen med *Reformpakken 2020* fremsat forslag om bl.a. fremrykning med fem år af Velfærdsaftalens forøgelse af efterløns- og folkepensionsalderen samt en gradvis afskaffelse af efterlønnen. Det vil sikre mere arbejdskraft og plads til udvikling af velfærden fremover. Hvis ikke arbejdsstyrken forøges, kan de store tab af private job under krisen blive permanente.

Den troværdighed om den offentlige økonomi, der kan sikres af Genopretningsaftalen og en tilbagetrækningsreform, er af stor betydning for at holde renten lav til støtte for stabiliseringen af boligmarkedet og sikring af fortsat økonomisk vækst.

Reformen er således nødvendig, både for at skabe vækst og sikre arbejdskraft på sigt, og fordi rammerne for udvikling i den offentlige service uden en reform vil være meget snævre. Reformen vil derfor have stor betydning for udviklingen i landet som helhed, men også for yderområderne, bl.a. i forhold til at kunne skaffe arbejdskraft til det private erhvervsliv samt levering af den offentlige service.

Regional erhvervspolitik og erhvervsfremme

Regeringen lægger vægt på, at de kommende års vækstindsats udfoldes, således at vækstvilkårene styrkes i hele landet.

Omdrejningspunktet for den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling er de regionale vækstfora, som i 2010 har vedtaget nye regionale erhvervsudviklingsstrategier, på nær Vækstforum Syddanmark, hvis strategi udløber i 2012. Den regionale erhvervspolitiske indsats understøttes i perioden 2007-2013 med i alt 3,6 mia. kr. fra EU's strukturfonde (Regionalfonden og Socialfonden), som skal medfinansieres krone til krone. Strukturfondsindsatsen støtter op om de indsatsområder, som de regionale vækstfora har sat fokus på i deres regionale erhvervsudviklingsstrategier.

*Troværdigheden
om den offentlige
økonomi skal sikres*

Regeringen vil fortsat styrke sammenhængen mellem den nationale og regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling. Regeringen og hvert af de regionale vækstfora har siden 2007 årligt drøftet aktuelle vækstudfordringer i de enkelte regioner og har i 2010 indgået nye regionale partnerskabsaftaler om vækst og erhvervsudvikling. De nye aftaler fokuserer bl.a. på uddannelsesmuligheder i yderområderne, vækst og innovation.

Der kan læses mere om den regionale vækstpolitiske indsats i den regionalpolitiske vækstreddegørelse, som afgives af regeringen til Folketinget i maj. Redegørelsen følger udviklingen i regionernes vækst, herunder deres rammevilkår for vækst og erhvervsudvikling. Redegørelsen indeholder desuden en årlig sammenligning af de regionale vækstvilkår samt en omtale af kommende udfordringer og indsatsområder.

Fra 1. januar 2011 finansierer kommunerne både Væksthusene og de lokale erhvervskontorer. Det giver kommunerne mulighed for yderligere at styrke sammenhængen mellem Væksthusenes vækstorienterede og specialiserede indsats, og erhvervskontorenes lokale og generelle indsats over for iværksættere og virksomheder, så virksomhederne oplever sammenhæng i indsatsen.

Det er vigtigt, at der fortsat er adgang til finansiering af sunde projekter i hele landet. Med henblik på at skabe bedre adgang til finansiering og forretningsudvikling er det besluttet, at krisestyrkelsen af vækstkautionsordningen videreføres i 2011, og at Kom-i-gang-lån styrkes med samlet 100 mio. kr. i 2010 og 2011. Desuden foreslog regeringen i det regionalpolitiske udspil *Danmark i balance i en global verden*, at der etableres en afdeling af Vækstfonden i Vestdanmark samt en specifik investeringspulje "Vestdansk Vækstkapital" på 150 mio. kr. Disse initiativer udmøntedes ved aktstykker i december 2010, og Vækstfonden har åbnet et kontor i Vojens.

Regeringen har desuden taget målrettede initiativer i forhold til de områder af landet, der er særlig hårdt ramt af den økonomiske krise og større virksomhedslukninger.

Således stiller Økonomi- og Erhvervsministeriet og Beskæftigelsesministeriet sig fortsat til rådighed for samarbejde med lokale og regionale aktører i områder, der har mistet mange arbejdspladser, om en hurtig og

effektiv indsats for vækst og erhvervsudvikling. Indholdet af det statslige bidrag afhænger af de konkrete behov i området, men det kan bestå af information og rådgivning om statslige og EU ordninger, der kan medfinansiere konkrete regionale og lokale vækstinitiativer – herunder bl.a. Fornylsesfondens indsatsområde vedrørende omstilling i hårdt ramte områder og EU's Globaliseringsfond (Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen).

Der har i 2010 været dialog med en række kommuner – bl.a. Frederikshavn, Kerteminde, Lolland, Langeland, Odense og Ringkøbing-Skjern - om den lokalt og regionalt forankrede indsats for at skabe grundlag for vækst og arbejdspladser.

Den tidligere nævnte Globaliseringsfond yder støtte til en individuel, tidsbegrænset éngangsstøtte til arbejdstagere, der er ramt af afskedigelser pga. gennemgribende strukturelle ændringer i verdens handelsmønstre. Formålet med fonden er at hjælpe de berørte arbejdstagere med at finde og fastholde ny beskæftigelse. Danmark har i 2010 indgivet ansøgninger på basis af større afskedigelser i Sønderborg (Danfoss), Odense/Kerteminde (Lindø), Frederikshavn (bl.a. MAN og Siemens), Ringkøbing/Skjern (Vestas) og Kolding/Haderslev/Vejen (LM Glasfiber). Der er ultimo 2010 givet tilsagn til Sønderborg og Frederikshavn kommuner.

Siden 2010 har Fornylsesfonden støttet projekter, der fremmer grøn omstilling og erhvervs-mæssig fornyelse samt omstilling i hårdt ramte områder. Fonden råder i 2010-2012 over i alt 760 mio. kr. Særligt relevant i et regionalt perspektiv er, at fonden som ét af tre overordnede indsatsområder skal styrke udviklingen i hårdt ramte områder. I 2010 blev der givet tilsagn for i alt 50 mio. kr., og i 2011 er der givet tilsagn for i alt knap 37 mio. kr. under dette indsatsområde.

Som led i aftalen "Stærkere ud af krisen - Bekæmpelse af langtidsledighed", som blev indgået i maj 2010 mellem regeringen, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre, Liberal Alliance og medlem af Folketinget Per Ørum Jørgensen afsættes der for perioden 2010-2013 en pulje, hvor staten yder tilskud til ansættelse af flere virksomhedskonsulenter i jobcentrene og til en tættere kontakt med langtidsledige og virksomheder. Initiativet er målrettet personer, der har modtaget offentlig forsørgelse i over tolv sammenhængende måneder, og gennem forebyggelsen af langtids-

Jobcentrene er styrket for at bekæmpe langtidsledighed

ledighed i regionerne og kommunerne med de største udfordringer sikres det, at der er forudsætninger for en positiv udvikling i alle regioner.

Fremme af internationalisering og eksport i regionerne

Den tiltagende globalisering skaber nye samarbejds mønstre. Det betyder ændrede konkurrencevilkår for danske virksomheder, også i yderområderne, og fremgang vil i stigende grad afhænge af evnen til at udvikle, producere og sælge produkter på det internationale marked.

Med fokus på ovenstående udfordringer i regionerne har Eksportrådet under Udenrigsministeriet indgået 3-årige strategiske samarbejdsaftaler med hhv. Region Midtjylland/Væksthus Midtjylland, Region Sjælland/Væksthus Sjælland og Region Nordjylland/Væksthus Nordjylland. Samarbejdsaftalerne skal ses som en integreret del af disse regioners internationaliseringsindsats, og som et centralt element i det forstærkede samarbejde er der placeret en medarbejder fra Eksportrådet i væksthusene som ankerperson. Dette skaber en nærhed til virksomhederne og væksthusene.

Eksportrådet er i løbende dialog omkring initiativet med de resterende to regioner, for også dér at søge lignende aftaler.

I januar 2011 åbnede *International Citizen Service* i hhv. Aalborg, Aarhus, Odense og København. De fire centre skal gøre det nemmere for udenlandske arbejdstagere, jobsøgere, samt internationale studerende at finde vej gennem "myndighedsdanmark". *International Citizen Service* er et landsdækkende tilbud, og borgere, der bosætter sig eller arbejder i kommuner udenfor de fire værtskommuner, kan derfor også få gavn af de nye servicetilbud, og *International Citizen Service* kan således bidrage til en positiv regional udvikling.

Grøn Vækst og landbrugets rolle

Det globale marked for grønne miljø- og energiteknologier forventes at vokse markant de kommende år. Med indgåelse af Grøn Vækst-aftalen investeres i alt 13,5 mia. kr. i Grøn Vækst frem til 2015. Dermed udmøntes regeringens vision om at skabe en ny grøn vækstøkonomi, hvor et højt niveau af miljø-, natur- og klimabeskyttelse går hånd i hånd med en moderne og konkurrencedygtig landbrugs- og fødevarerproduktion.

Med Grøn Vækst-aftalen udmøntes Landdistriktsprogrammet 2007-2013 for årene 2010-2013. Med aftalen er der afsat finansiering til fuld hjemtagning af de til rådighed værende EU-midler under det samlede program. EU-udbetalingsrammen udgør i alt 4,3 mia. kr., og den nationale medfinansiering af programmet er på 3,3 mia. kr. Den samlede offentlige støtte udgør dermed 7,6 mia. kr., hvoraf 1,8 mia. er afsat til forbedring af konkurrenceevnen i fødevarersektoren og 1,4 mia. kr. er afsat til initiativer målrettet generel landdistriktsudvikling. For yderligere omkring Landdistriktsprogrammet henvises der til Landdistriktsredegørelse 2011.

Der er bl.a. foretaget en markant satsning på investeringer i nye grønne teknologier på årligt 145 mio. kr. til miljø- og klimavenlige teknologier i det primære landbrugserhverv, ligesom der er afsat 100 mio. kr. til udvikling og vækst i bæredygtige dambrug og havbrug (akvakulturerhvervet), der udmøntes under Fiskeriudviklingsprogrammet.

Yderligere skal en række initiativer understøtte udviklingen af regionale og lokale kvalitetsfødevarer. Bl.a. gennem et nyt MadX, hvormed der skal skabes et markant fyrtårn for fødevarersektoren i Danmark. MadX placeres i Roskilde med en filial med fokus på fisk i Hirtshals.

Desuden er der reserveret en pulje til en bredt funderet indsats på i alt 200 mio. kr. til regioner og kommuner, som skal underbygge og udvikle den samlede vækst- og udviklingsindsats under Landdistriktsprogrammet.

Endvidere blev landbrugsloven som følge af Grøn Vækst aftalen ændret i 2010. Ændringen indebærer, at adgangen til at erhverve landbrugsejendomme er blevet liberaliseret, og at en række af de hidtidige begrænsninger på ejerskabet og størrelsen af de enkelte landbrugsejendomme og bedrifter er blevet ophævet. Landbrugets muligheder for at tiltrække ny kapital blev styrket, ved at det blev lettere for selskaber at købe og drive landbrug. Formålet med ændringen er at sikre den fortsatte konkurrenceevne inden for landbrugssektoren, og dermed at fastholde landbrugets beskæftigelsespotentiale og økonomiske betydning i landdistrikterne. Bopælspligten er samtidig ændret således, at denne også kan opfyldes gennem f.eks. udlejning af boligen.

Ligeledes med henblik på at understøtte landbrugets konkurrenceevne

Landdistriktsprogrammet og Fiskeriudviklingsprogrammet skal understøtte konkurrenceevnen

Liberalisering af landbrugsloven skal styrke sektoren

Vedvarende energi
giver nye er-
hvervsmuligheder

er der med Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) og "RURAGRI" – Samarbejde om etablering af fælleseuropæiske forskningsprogrammer bl.a. sat fokus på fremtidige erhvervspotentialer inden for sektoren.

Grøn energi

Regeringen vil arbejde for, at hele landet kan bidrage til og få gavn af de grønne erhvervsmuligheder. Produktionen af vedvarende energi, herunder vindenergi og biogas, har de bedste vilkår udenfor de større byområder, hvorfor yderområderne særligt kan forventes at drage fordel af denne udvikling.

Regeringen præsenterede i februar 2011 *Energistrategi 2050*, som indeholder en række forslag, der skal styrke brug af vedvarende energi, herunder vind, biomasse og biogas, samt markante energibesparelser. Strategien styrker erhvervsmulighederne inden for cleantech i hele landet. Det gælder både selve anvendelsen af biomasse i energiforsyningen (træpiller, halm, flis) og energibesparelsessektoren, hvor især renovering af eksisterende bygninger og besparelser i erhvervslivet vil få prioritet. Dertil kommer, at en styrkelse af initiativerne omkring partnerskaber for strategisk energiplanlægning også kan indgå i de lokale og regionale bestræbelser på erhvervsudvikling.

Danmark som et
grønt testlabora-
torium

Regeringen vil også med strategien understøtte den fortsatte planlægning i kommunerne for opstilling af landmøller, og blandt andet analysere mulighederne for at mindske afstandskravene til møller opstillet langs veje og jernbaner med henblik på bedre udnyttelse af placeringsmuligheder i sådanne områder. Derudover vil regeringen – som led i ambitionen om at Danmark skal blive et grønt testlaboratorium – indlede et samarbejde mellem kommunerne, regionerne, erhvervslivet, forskningsinstitutionerne og regeringen om at udvikle og gennemføre demonstrationsprojekter og etablere mere konkrete forsøgsmiljøer. Mange danske ø-samfund vil være velegnede til sådanne projekter, fx "Samsø som fossilfri ø". Projekterne vil kunne bidrage til vækst og beskæftigelse i de områder, hvor projekterne gennemføres.

Regeringens regionalpolitiske udspil "*Danmark i balance i en global verden*" understøtter også grøn vækst og beskæftigelse. Et politisk flertal bestående af regeringen, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti

og Socialistisk Folkeparti indgik d. 28. maj 2010 aftale om at placere det kommende nationale testcenter for store vindmøller med plads til syv vindmøller på op til 250 m i Østerild, Nordjylland. Det er forventningen, at de første møller kan rejses på testcenteret i foråret 2012.

I udspillet indgår også, at der skal findes arealer til yderligere testpladser frem til 2020. Vindmølleindustrien vil dermed samlet set få adgang til det antal pladser til at teste nye vindmøller, der af vindmølleindustrien vurderes som nødvendige for at fastholde Danmarks førerposition på markedet.

Biogas har potentiale til at erstatte store mængder kul og naturgas på kort sigt og kan derfor blive en vigtig brik i den fremtidige energiforsyning i Danmark. Regeringen vil derfor sikre de rette rammer for produktion af biogas.

I Grøn Vækst-planen fra 2009 har regeringen fastsat, at der sigtes mod, at op til 50 pct. af husdyrgødningen i Danmark kan udnyttes til grøn energi i 2020. Regeringen har derfor afsat 100 mio. kr. årligt i 2010-2012 til at støtte etableringen af nye biogasanlæg.

Endvidere indgår bl.a. i lovforslaget om Grøn Vækst - "Forslag til lov om ændring af naturbeskyttelsesloven, planloven, vandløbsloven, miljømålsloven, kemikalieloven, miljøbeskyttelsesloven og vandforsyningsloven (Grøn Vækst)", der blev fremsat 4. marts 2011, at kommunerne skal gennemføre kommuneplanlægning for fælles biogasanlæg. Denne planlægning skal indgå i den almindelige 4-årige planlægningscyklus. Dvs. at planlægningen vil blive gennemført med kommuneplan 2013. For at fremskynde planlægningen blev der under Grøn Vækst afsat 4,5 mio. kr. til gennemførelse af en tidligere kommuneplanlægning, ligesom der under Miljøministeriet blev nedsat et biogasrejseshold, der i en to års periode kan bistå kommunerne med den tidligere planlægning.

Regeringens *Energistrategi 2050* lægger bl.a. op til at øge igangsætningsstøtten og indføre et nyt støttesystem, som i højere grad udbreder støtten til flere anvendelser, og giver de enkelte biogasanlæg bedre mulighed for at afsætte til den bedst mulige pris. Desuden lægges op til øget støtte til biogasanlæg, der baserer biogasproduktionen på især husdyrgødning.

Produktionen af biogas skal fremmes

Afgiftsændringer skal understøtte omstillingen til vedvarende energi

Mere effektiv udnyttelse af midlerne til udvikling og international markedsføring af dansk turisme

Endelig har regeringen gennemført nye skatte- og afgiftsregler, der skal tilskynde borgere til øgede investeringer i vedvarende energianlæg. Ændringerne udvider den såkaldte "tilbageløbsordning" i elafgiftsloven til andre vedvarende energianlæg. I forhold til borgere, der ejer vindmøller eller vindmølleandele, hæves bundfradraget i den skematiske ordning fra 3.000 kr. til 7.000 kr., og ordningen udvides til andre vedvarende energianlæg. Ændringerne forventes bl.a. at kunne medvirke til øget produktion af vedvarende energi i yderområderne.

Turisme

Turismen bidrager ligeledes væsentligt til den danske samfundsøkonomi og til udvikling og beskæftigelse i områder uden for de større byer. I forhold til turismen trådte Lov om VisitDenmark i kraft i juni 2010. Med lovændringen er der skabt et mere forretningsorienteret og fokuseret VisitDenmark, og forandringerne bidrager til en mere effektiv udnyttelse af midlerne til udvikling og international markedsføring af dansk turisme, hvilket også kommer yderområderne til gavn.

Det følger af lovændringen, at kommuner i grænseområder fortsat vil have mulighed for at markedsføre sig i de lande, de har direkte trafikal forbindelse til. Ved kommuner i grænseområder forstås de kommuner, der har direkte trafikal forbindelse til andre lande via vej eller færge. Fx kan Bornholm markedsføre sig i Sverige, og Tønder kan markedsføre sig i Tyskland.

I juni 2007 og januar 2008 indgik miljøministeren aftaler med partierne bag nationalparkloven om udpegning af fem nye nationalparker: Thy, Mols Bjerger, Skjern Å, Vadehavet og Kongernes Nordsjælland. Thy blev oprettet i august 2008, Mols Bjerger i august 2009 og i oktober 2010 blev Nationalpark Vadehavet oprettet. Gennemførte pilot- og undersøgelsesprojekter for hvert område peger alle på, at en nationalpark kan styrke det lokale erhvervsliv.

Af Danmark i balance i en global verden fremgik, at regeringen ville tage initiativ til etablering af et videnscenter for kystturisme i Vestdanmark. Med aftalen om finansloven for 2011 blev det besluttet, at videnscenteret placeres i Hvide Sande, og at der afsættes 2 mio. kr. i 2011, 3 mio. kr. i 2012 og 4 mio. kr. årligt i 2013-2014 som statslig medfinansiering af videnscenteret.

Ligeledes indgik, at regeringen vil tage initiativ til, at der i fremtiden kan gives tilladelse efter sommerhusloven til udlejning af op til 15 ferieboliger pr. nuværende eller tidligere landbrugsejendom i overflødiggjorte stuehuse og driftsbygninger. Den hidtidige grænse har været ti ferieboliger. Tilsvarende lempes praksis efter planlovens landzonebestemmelser. Initiativet forventes implementeret i løbet af 1. halvår 2011.

Endelig har regeringen, for at opnå en stigende omsætning og beskæftigelse i lokalsamfundene langs de danske kyster og styrke tilskyndelsen til at udleje sommerhuse til turister, forhøjet bundfradraget i den skematiske ordning for de ejere, der udlejer sommerhuse gennem et udlejningsbureau, fra 10.000 kr. til 20.000 kr., jf. lov nr. 1560 af 21. december 2010.

Flere lokale muligheder på planområdet og bedre vilkår for butikker

Med *Danmark i balance i en global verden* annoncerede regeringen en planlovsændring med fokus på flere lokale muligheder på planområdet og bedre muligheder for placering og udvidelse af butikker.

Hovedsigtet med en differentiering af dele af planloven er at give bedre muligheder for lokal udvikling af Danmarks yderområder ved at gøre det lettere at drive virksomhed og mere attraktivt at bosætte sig. Samtidig skal de særlige natur-, miljø- og landskabsværdier fortsat bevares og beskyttes som en af de danske yderområders hovedattraktioner.

Med udspillet annonceredes desuden ændringer i planlovens detailhandelsbestemmelser for at give kommunerne mere fleksible og mere lige planlægningsmuligheder. Et udkast til et lovforslag var til høring fra den 15. oktober til den 7. november 2010, og lovforslaget blev fremsat for Folketinget den 3. februar 2011.

I regeringsudspillet blev der ligeledes peget på, at regeringen vil styrke informationsindsatsen og vejledningen i anvendelsen af planlovens muligheder. Et dialogforum om turismeplanlægning er nedsat, og en eksempelsamling om planlægning i kystnærhedszonen er offentliggjort.

I forhold til mulighederne for serviceerhverv i yderområderne fremgår det af udspillet, at regeringen vil fremsætte lovforslag om dispensation til etablering af servicebutikker i ældre- og plejeboligbebyggelser i yderområder. Endvidere har regeringen oprettet et bredt sammensat detail-

Fremme af vilkår for udlejning af ferieboliger

Differentieret planlov skal bidrage til vækst i yderområderne

Bedre rammer for dagligvareindkøb i yderområder

handelsforum, der skal kortlægge de generelle rammer for drift af små butikker, herunder initiativer, der kan skabe gode rammer for dagligvareindkøb inden for rimelig afstand set for borgerne.

Styrkelse af den præhospitale indsats og de nære tilbud

Regeringen ønsker, at der i alle dele af landet skal være tryghed for, at befolkningen hurtigt kan komme i relevant sundhedsfaglig behandling, hvis de kommer til skade eller bliver akut syge. Et fintmasket net af hurtig hjælp og nære sundhedstilbud er derfor fundamentet for den nye sygehusstruktur, hvilket der også sættes fokus på i *Danmark i balance i en global verden*.

Styrkelse af akut-indsatsen i yderområder

Med "Aftale om udmøntning af midler til nære sundhedstilbud i udkantsområder og lægehelikopterordning" fra den 8. juni 2010 blev regeringen og Dansk Folkeparti enige om den overordnede fordeling af de 600 mio. kr., der med finanslovsaftalerne for 2009 og 2010 blev afsat til en styrket akutindsats i yderområder med langt til nærmeste fælles akutmodtagelse. Det fremgår af aftalen, at midlerne bl.a. skal anvendes til etablering af sundheds- og akuthuse, moderne lægehuse, udbygning af præhospitale beredskaber, lokale ordninger med særlige førstehjælpere samt en forsøgsordning med lægehelikopter med base i Karup.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i september 2010 indkaldt ansøgninger fra kommuner og regioner vedr. hovedparten af de 600 mio. kr. Regeringen og Dansk Folkeparti har i 1. kvartal af 2011 fordelt i alt 570,7 mio. kr. til 38 konkrete projekter landet over. Bl.a. er der bevilget knap 60 mio. til etablering af yderligere en forsøgsordning med lægehelikopter med base i Karup som supplement til den eksisterende forsøgsordning på Sjælland. Forsøgsordningen forventes igangsat i slutningen af foråret og vil vare 13 måneder. Den jyske helikopter vil kunne flyve alle døgnets 24 timer, mens den sjællandske helikopter kun flyver i de lyse timer. En evaluering af begge forsøgsordninger skal danne baggrund for anbefalinger om den fremtidige lægehelikopterordning i Danmark.

Lægedækningen skal sikres

Et omdrejningspunkt for den nære sundhedsindsats er de lokale praktiserende læger, herunder lægevagten. I forbindelse med den nye overenskomst imellem det offentlige og de praktiserende læger, som trådte i kraft den 1. april 2011, er der fokus på at sikre lægedækning i alle egne af landet. Bl.a. er der mulighed for, at praksis kan have patientantal uden

øvre loft, der gives mulighed for at etablering af større enheder, mulighed for ansættelse af læger i tidsbegrænsede stillinger, mulighed for, at regionerne selv kan oprette lægepraksis ved lægemangel, m.v.

Bedre infrastruktur i yderområderne

Regeringen vil sikre flere gode forbindelser og transportmuligheder, som kan styrke fleksibiliteten på arbejdsmarkedet og udvikle virksomheder i yderområderne. Dette er også baggrunden for, at regeringen med *Danmark i balance i en global verden* satte fokus herpå, bl.a. med en række initiativer vedrørende konkrete vejstrækninger.

Med Aftale om en grøn transportpolitik fra januar 2009 lægger regeringen sammen med aftaleparterne op til en langsigtet og helhedsorienteret infrastrukturplan. I 2010 udmøntede regeringen og aftaleparterne yderligere midler til at realisere denne samlede langsigtede indsats.

Med transportaftalerne af 2010 er man nu i fuld gang med at binde de enkelte landsdele effektivt op på transportkorridorene. Regeringen vil bl.a. undersøge mulighederne for forbedringer og udvidelser af en række konkrete vejstrækninger, og der er desuden truffet beslutning om en ny motorvej fra Holstebro til Herning.

På vejområdet har man desuden besluttet at igangsætte ti konkrete forsøg med 90 km/t på landevejsstrækninger. Hvor det skønnes nødvendigt gennemføres justeringer af strækningerne, der forbedrer trafiksikkerheden. På baggrund af forsøgets resultater kan der tages stilling til en permanent landsdækkende løsning.

I forhold til jernbanerne har regeringen løbende afsat midler til baneprojekter, der skal forbedre sammenhængen på tværs af hele landet, samt til projekter, der har lokal og regional betydning for både borgere og erhvervsliv. Attraktiviteten af jernbanen afhænger meget af, at der er nem og hurtig adgang til toget. Derfor fortsatte man i 2010 indsatsen med at skabe bedre adgang til den kollektive transport og afsatte i den forbindelse midler til at undersøge lokale behov og ønsker om stationsmoderniseringer eller nye stationer.

Indsatsen for at styrke de danske havne blev i 2010 fortsat med en Havnepakke II, hvori fokus primært er på at skabe og forbedre infrastrukt-

Langsigtet infrastrukturplan

Bedre adgang til den kollektive transport

turen til og fra de mindre havne, hvor investeringerne kan være med til at understøtte grundlaget for vækst i yderområderne.

I 2010 præsenterede regeringen med aftaleparterne "Bornholmerpakken", som indeholder konkrete midler til en styrkelse af den bornholmske infrastruktur. Pakkens initiativer indbefatter bl.a. investeringer i bedre infrastruktur i forbindelse med Bornholms Lufthavn, bedre adgang til Rønne Havn, flere færgeafgange og fremme af cykelturisme. "Bornholmerpakken" vil have en positiv indflydelse på erhvervet som helhed og på turismeerhvervet på Bornholm.

Regeringen har indgået en bred politisk aftale om et nyt "HyperCard" til unge, som vil gøre det markant billigere at benytte den kollektive trafik. HyperCard'et vil koste 300 kr. om måneden og vil være for alle unge, der er indskrevet på en ungdomsuddannelse. Kortet giver de unge adgang til al kollektiv transport i deres hjemtakstområde, adgang til de relevante zoner i nabotakstområdet, hvis skole og bolig ligger i forskellige takstområder, samt rabat på kollektiv trafik i resten af landet.

Med *Danmark i balance i en global verden* lancerede regeringen desuden et forslag om, at pensionister skal kunne køre med skolebussen i yderområderne. Spørgsmålet vil indgå i den kommende evaluering af lov om trafikselskaber.

Endelig er der i 2010 afsat midler til at øge totalvægten og akseltrykket fra tunge lastbiler på hele vejnettet. Det betyder, at der kan læsses mere på de tunge transportere, der særligt kører til og fra yderområder. Det både reducerer trafikken og sparer penge og miljøbelastning. Endvidere er modulvogntogsnettet, som forbinder en lang række havne og jernbaneterminaler med den overordnede vejinfrastruktur, i 2010 udvidet til også at omfatte Viborg, Holstebro, Struer, Hundested Havn samt Skjern.

Uddannelse

Globaliseringen og den internationale økonomiske situation understreger vigtigheden af, at det er muligt at opnå relevante kompetencer i alle egne af Danmark.

Med Globaliseringsaftalen af 5. november 2009 om udmøntning af midler til de videregående uddannelser er det fastsat, at hver professionshøj-

skole i 2010 skulle udarbejde en strategi for sikring af den regionale uddannelsesdækning. Strategierne skal sikre, at adgangen til videregående uddannelser inden for de enkelte institutioners geografiske dækningsområde er mulig for alle. Undervisningsministeriet vil i 2011 på baggrund af de udarbejdede strategier indgå i dialog med de enkelte professionshøjskoler om at skabe løsninger på de konkrete regionale udfordringer inden for de uddannelsesmæssige dækningsområder.

Desuden blev det i forbindelse med finansloven for 2011 aftalt, at der med virkning fra 1. januar 2011 ydes et "udkantstilskud" til de professionshøjskoler, der har de største udfordringer i forhold til den regionale uddannelsesdækning. Der er tidligere indført lignende tilskud til gymnasier og erhvervsskoler.

I forlængelse af *Danmark i balance i en global verden, Aftale om genopretning af dansk økonomi* og i forbindelse med aftalen om finansloven for 2011, er de to statslige befordringsordninger på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser blevet harmoniseret, så der kommer ens gældende egenbetalingsgrænser og rabatsatser for begge ordninger. Harmoniseringen af ordningerne betyder, at studerende, der tidligere havde meget høje egenbetalingsudgifter, nu kan få rabat til hele den del af udgiften, der ligger over egenbetalingsgrænsen på 562 kr. pr. måned. Harmoniseringerne af ordningerne er trådt i kraft 1. januar, og muligheden for befordringstilskud til f.eks. egen bil træder i kraft medio 2011. Initiativet kan ses som en tilpasning og målretning af de eksisterende befordringsordninger til studerende med de højeste transportudgifter og kan således i særlig grad komme uddannelsessøgende til gavn, hvor der er længere til uddannelsesinstitutionerne. Dette skal ses i sammenhæng med aftalen om et "Hypercard", som nævnt under afsnittet "Bedre infrastruktur i yderområderne".

Som omtalt i *Danmark i balance i en global verden* har regeringen godkendt, at der kan oprettes en lægeuddannelse i Aalborg med 50 pladser på bacheloruddannelsen. Placeringen af lægeuddannelsen på Aalborg Universitet kan understøtte og styrke universitets kompetencer, som også kan være en vigtig faktor i den regionale erhvervsudvikling. Uddannelsen blev positivt akkrediteret i 2010, og de 50 pladser er oprettet inden for den eksisterende dimensionering. Antallet af pladser på de andre lægeuddannelser er derfor reduceret med 50 pladser.

*Ny lægeuddannelse
i Aalborg*

*Flere akademikere
i beskæftigelse i
yderområder*

Ligeledes med baggrund i udspillet skal AC – Akademikernes Centralorganisation fra marts 2011 til marts 2012 gennemføre en fokuseret indsats for at bidrage til at bringe ledige i beskæftigelse i yderområderne. Forventningen er, at akademikere kan bidrage med et vækstpotentiale til virksomheder i yderområderne, fordi akademikere ofte kommer med ny viden og et nyt blik på processer og produkter.

Med samme forventning og med henblik på at styrke udviklingen af små og mellemstore virksomheder har Videnskabsministeriet i 2010 hævet tilskuddet til de såkaldte Videnpiloter. I foråret 2011 er det samtidig besluttet at tilføje ordningen yderligere 30 mio. kr. i 2011-13 (10 mio. kr. i hvert af årene). Dermed fordobles ordningens midler i 2011 og 2012. Formålet er at styrke videnbaseret vækst og udvikling i alle landets regioner, herunder få flere højtuddannende ud i områderne uden for landets storbyer. Videnskabsministeriet har endvidere i 2010 fordoblet innovationsagent- og videnkuponordningen.

*Bæredygtige insti-
tutionsstrukturer på
uddannelsesom-
rådet*

Undervisningsministeriet har de seneste år understøttet selvejende uddannelsesinstitutioners arbejde med at fremme en mere hensigtsmæssig og bæredygtig institutionsstruktur i yderområder, herunder understøttet kommuner og lokale uddannelsesinstitutioners beslutningsproces omkring etableringen af en stærkere institutionsstruktur i deres lokalområde. Det kan evt. være gennem fusioner eller etablering af campusser

Eksempelvis har Undervisningsministeriet siden 2008 understøttet arbejdet med at etablere en mere bæredygtig uddannelses- og institutionsstruktur på Bornholm. Arbejdet har til formål at sikre udbud af uddannelse i et område, som i fremtiden står over for store udfordringer i forhold til opretholdelse af elevgrundlag, lærerkræfter og faglige brede miljøer. En fusion af Bornholms Gymnasium, Erhvervsskole og VUC blev godkendt 30. august 2010.

1. januar 2010 blev der oprettet 13 VEU-centre. Centrene skal bidrage til at styrke kvalitet og effekt i voksen- og efteruddannelsesindsatsen gennem en mere målrettet og koordineret indsats mellem de involverede aktører, herunder samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og regionale og kommunale aktører. VEU-centrene skal bidrage til at styrke udbyderne af voksen- og efteruddannelsesrådgivning til virksomheder og ansatte samt til de borgere, som henvender sig, således at brugernes behov for at få dækket deres uddannelsesbehov kommer i centrum, og

at den regionale uddannelsesdækning i forhold til såvel arbejdsstyrken som arbejdspladserne bliver tilgodeset.

Fremme af bosætning i yderområderne

I forbindelse med finansloven for 2011 blev det desuden aftalt at videreføre indsatsen for forskønnelse af det fysiske miljø i yderområderne. Dette i form af en pulje på 100 mio. kr. (Indsatspuljen), der kan yde tilskud til medfinansiering af kommunernes indsats med forbedringer af det fysiske miljø, fx i form af nedrivning af faldefærdige bygninger og oprydning af oplagret skrot mv. på private grunde. Der henvises i øvrigt til Landdistriktsredegørelse 2011.

For at bevare forsamlingshusenes funktion i landsbyer og landdistrikter, og derved understøtte bosætningen i lokale områder, er der med virkning fra 1. januar 2010 gennemført en ændring af lov om byfornyelse og udvikling af byer. Med lovændringen udvides byfornyelseslovens anvendelsesområde, hvormed kommunalbestyrelsen nu har mulighed for at yde støtte til istandsættelse af nedslidte forsamlingshuse.

Endvidere er der på finansloven for 2011 afsat 250,3 mio. kr. til byfornyelse, hvoraf 179 mio. kr. kan anvendes til bygningsfornyelse mv., der vedrører istandsættelse og nedrivning af boliger og områdefornyelse. Til områdefornyelse afsættes årligt 50 mio. kr., hvoraf op til 12,5 mio. kr. er reserveret til mindre byer.

Bedre internetadgang i yderområder og fremme af digitale løsninger

Bredbånd kan medvirke til at fastholde borgere og virksomheder i lokalområder. Det indgår i *Danmark i balance i en global verden*-udspillet derfor også, at det er regeringens målsætning, at alle husstande og virksomheder i hele Danmark skal kunne få en bredbåndsforbindelse med en hastighed på 100 Mbit/s i 2020.

Den digitale udvikling giver mere fleksible muligheder for den offentlige service og erhvervsudviklingen, også i yderområder. Således er den fællesoffentlige borgerportal borger.dk med til at lette kontakten mellem borgerne og det offentlige, uanset de konkrete fysiske afstande. Endvidere er der taget initiativer til fremme af øget brug af videomøder i den private og offentlige sektor. Videomøder har dels miljømæssige gevinster, dels kan de give øget effektivitet, bl.a. i kraft af mindre spildt arbejdstid til

*Indsatsen mod
faldefærdige huse
fortsættes*

*Hurtigt bredbånd
til alle*

transport. Desuden forventes det, at videomøder kan give øgede muligheder for regional udvikling ved, at virksomheder og medarbejdere i højere grad kan etablere sig geografisk med mindre hensyntagen til, hvor i landet samarbejdspartnere mv. befinder sig.

Levevilkår og kultur

Et alsidigt og levende kulturliv har stor betydning for sammenhængskraften i samfundet. Samtidig har kulturen betydning for, hvor borgerne bosætter sig og for et lokalområdes evne til at tiltrække erhverv og turisme. Staten bidrager gennem en række tilskudsordninger til tilstedeværelsen af et bredt kulturelt grundtilbud regionalt. Regeringen har derudover taget en række initiativer til at understøtte opbygningen og styrkelsen af et mangfoldigt kulturtilbud af høj kvalitet til borgerne i alle regioner.

I 2010 var der bl.a. indgået 13 kulturaftaler, der dækker det meste af landet, og der var overført i alt 89 mio. kr. af de statslige driftsbevillinger til kulturaktiviteter og institutioner, der lægges ud til de kommunale parters egen disposition inden for aftalens rammer. I 2010 var der afsat 25 mio. kr. til medfinansiering af kulturprojekter uden for hovedstaden i en kulturpulje til hele landet, og med indgåelsen af en ny filmaftale for 2011-2014 mellem regeringen og Folketingets øvrige partier i oktober 2010 sættes der fokus på den regionale filmproduktion.

Fremme af attraktive levevilkår og nye arbejdspladser i landdistrikterne

En del af midlerne i Landdistriktsprogrammet og Fiskeriudviklingsprogrammet er desuden målrettet livskvaliteten i landdistrikterne. Således er der under Landdistriktsprogrammet årligt afsat ca. 140 mio. kr. til den lokalt forankrede indsats for fremme af attraktive levevilkår og nye arbejdspladser i landdistrikterne. I Fiskeriudviklingsprogrammet er der årligt afsat 26 mio. kr. med henblik på at bidrage til den lokale indsats for en bæredygtig udvikling af fiskeriområder. Af den samlede ramme under Landdistriktsprogrammet og Fiskeriudviklingsprogrammet fordeles ca. 135 mio. kr. gennem de lokale aktionsgrupper (LAG'er), som indstiller projekter til Fødevarerministeriet. De resterende midler går til medfinansiering af bl.a. Indenrigs- og Sundhedsministeriets Landdistriktpulje. Endvidere er der afsat rammer til en centralt administreret støtteordning "Aktiviteter for børn og unge i landdistrikterne" på 10 mio. kr. pr. år.

For yderligere omkring levevilkår i yderområder og særligt landdistrikter henvises til regeringens Landdistriktsredegørelse 2011.

3. Status og udfordringer for den regionale udvikling

I den regionalpolitiske redegørelse gøres årligt status på den regionale udvikling i befolkningstal, beskæftigelse, indkomst og flere andre forhold. De væsentligste tendenser er fremhævet nedenfor, og det fremgår således, at der på en række områder fortsat ses regionale forskelle i udviklingen. Derudover henvises til regeringens Landdistriktsredegørelse 2011, der beskriver udviklingen i områder med forskellig grad af bymæssighed, og således særligt sætter fokus på udviklingen i landdistrikterne.

En af disse tendenser er de fortsatte mønstre i befolkningsudviklingen. En række kommuner beliggende i landets yderområder har i de forgangne år haft en befolkningstilbagegang. Dette gør sig dog også gældende for nogle kommuner i og omkring hovedstadsområdet.

Der er endvidere udprægede forskelle i befolkningens aldersmæssige sammensætning. Det er i den forbindelse et gennemgående mønster, at en række kommuner, særligt ø-kommuner og kommuner beliggende i yderområderne, har højere andele af ældre.

Ligeledes er der geografiske variationer i forhold til befolkningens uddannelsesstilletilbøjelighed og -niveau. Modelberegninger af ungdomsårgangen 2008, der forventes at få en ungdomsuddannelse, viser, at der i dele af landet, som ofte medregnes som værende yderområder, herunder det nordlige og vestlige Jylland, er en højere andel af de unge, der forventes at få en ungdomsuddannelse, end for landet som helhed. Dog er der også yderområder, eksempelvis i det sydsjællandske område, hvor billedet er modsat, og der kan således ikke gives nogen entydige konklusioner i forhold til den regionale uddannelsesstilletilbøjelighed.

Betragtes kommunernes andele af personer, som har gennemført en videregående uddannelse, kan der i højere grad konstateres regionale

Befolkningstilbagegang i yderområderne og nogle hovedstadskommuner samt flere ældre på øerne

*Regionale forskelle
i uddannelsesni-
veaue*

forskelle. De højeste andele af personer med en videregående uddannelse er primært koncentreret omkring København og Østjylland, hvorimod andelen er lavere i yderområderne.

Arbejdsstyrken i yderområderne er således kendetegnet ved et generelt lavere uddannelsesniveau. Desuden viser analyser foretaget til denne redegørelse, at arbejdsstyrken i yderområderne, sammenlignet med resten af landet, er kendetegnet ved, at der er flere ældre og forholdsvis færre kvinder i arbejdsstyrken.

Analyser viser endvidere, at det for hele landet og særligt yderområderne for perioden 1997-2009 gælder, at arbejdsstyrken gennemsnitligt er blevet ældre. Denne udvikling er stærkere i kommunerne i yderområderne, hvilket ses ved, at der her har været en større stigning i andelen af 50-59 årige samt et større fald i andelen af 30-39-årige end i resten af landet.

Analyser viser, at gruppen af 30-39-årige typisk har et højere uddannelsesniveau end aldersgruppen 50-59-årige, og set i lyset af, at aldersgruppen 30-39-år er relativt færre i yderområderne, kan dette medvirke til at forklare, at en lavere andel af arbejdsstyrken i yderområderne har en lang videregående uddannelse.

Det gennemsnitligt set lavere uddannelsesniveau i yderområderne kan være en udfordring i forhold til at skabe en mere positiv regional udvikling, hvis virksomheders efterspørgsel efter kvalificeret arbejdskraft ikke kan imødekommes. Derfor har regeringen bl.a. indført de såkaldte udkantstilskud til gymnasier, erhvervsskoler og professionshøjskoler og taget initiativ til en lang række øvrige tiltag, der skal øge den regionale uddannelsesstilgængelighed.

*Ledigheden udvikler
sig relativt ensar-
tet...*

Der kan ikke på nuværende tidspunkt ses en entydig tendens til, at yderområderne under ét særligt mærker krisen i form af stigende ledighed. Frem til krisens indtræden i 2008 skete der en stadig indsnævring af ledighedsforskellene landsdelene imellem. Ledigheden er siden steget i alle landsdele, men udviklingen er overordnet set relativt ensartet. De seneste ledighedstal viser desuden, at selvom ledigheden for hele landet fra februar 2010 til februar 2011 er steget ganske svagt, så faldt ledigheden i alle de jyske landsdele samt Bornholm, hvorimod de øvrige østlige landsdele oplevede stigninger i ledigheden.

Ledighedsudviklingen kan desuden beskrives ved en opdeling øst/ vest for Storebælt. En sådan sammenligning viser, at ledigheden i juni 2008 samlet set var 0,6 procentpoint lavere vest for Storebælt end øst for. Denne forskel var i februar 2011 reduceret til 0,5 procentpoint, men samlet set er ledigheden således fortsat lavere i Jylland og på Fyn, sammenlignet med landsdelene øst for Storebælt.

Betragtes udviklingen for de enkelte kommuner, så kan der dog ses større forskelle. Blandt de kommuner, der har den højeste ledighed, er en række kommuner, der ofte regnes blandt yderområderne, såsom Lolland og Læsø. Men også en række kommuner i området ved København er blandt de kommuner, der februar 2011 havde de højeste ledighedsniveauer.

Med til billedet af den regionale udvikling hører også den økonomiske udvikling. Denne afspejles naturligvis til dels i ledighedsniveauerne, men også i udviklingen i den skattepligtige indkomst.

Opgjort pr. indbygger på landsdelsniveau ses det, at der for landsdelene Nordsjælland, Østsjælland, Vest- og Sydsjælland samt Vestjyllands vedkommende har været en svagt negativ udvikling siden 2005 sammenlignet med landsgennemsnittet. For de øvrige landsdele er forskellen til landsgennemsnittet i samme periode enten uændret eller mindsket, hvor Københavns By dog har haft en svagt positiv udvikling i forhold til resten af landet. Samlet set indikerer tallene for forskelle i den skattepligtige indkomst dog, at forskellene landsdelene imellem under ét er mindsket i perioden 2005-2009.

Opsummerende er der i forhold til den regionale udvikling en række positive tendenser, såsom de udjævnede forskelle i ledigheden og en svag tendens til mindskelse af indkomstforskelle landsdelene imellem. Dog kan der fortsat konstateres regionale forskelle på en række områder, herunder den demografiske udvikling. Men selvom ikke alle dele af landet viser det samme niveau eller udvikling, så er de regionale forskelle i Danmark på mange områder dog fortsat relativt beskedne, også set i en international sammenhæng.

... men nogle yderkommuner og hovedstadskommuner har højere ledighed

De regionale forskelle i Danmark er fortsat relativt beskedne, også set i et internationalt perspektiv

4. Erhvervsudviklingsområdet

Med kommunalreformen indførtes en ændret rollefordeling i forhold til indsatsen for den regionale erhvervsudvikling. Folketinget vedtog i den forbindelse, med folketingsvedtagelse V 25 af 20. maj 2005, at: "...
Folketinget anmoder om, at der i kommende redegørelser særskilt gøres status for virkningen af nye roller på erhvervsudviklingsområdet for kommunerne, regionerne og vækstforaene."

Den nye rollefordeling, der bl.a. omfatter nedsættelsen af regionale vækstfora, som varetager den regionale erhvervsudvikling, har nu udgjort rammerne for erhvervsudviklingsindsatsen i en årrække.

Af Regionalpolitisk redegørelse 2010 fremgik det, at der er bred opbakning til de regionale vækstfora og deres rolle i den regionale erhvervsudvikling. Endvidere pegede en uafhængig evaluering af udmøntningen af den første periode af programgennemførelsen i forhold til strukturfondsmidlerne på, at den danske tilgang, hvor strukturfondene sammentænkes med nationale og regionale strategier, har været vellykket.

Efter kommunal- og regionalvalget i november 2009 er der blevet udpeget en række nye medlemmer til de regionale vækstfora, og i 2010 har alle vækstfora vedtaget nye regionale erhvervsudviklingsstrategier, på nær Vækstforum Syddanmark, hvis strategi udløber i 2012. De regionale vækstfora er således godt i gang med en ny funktionsperiode.

Det kan således konstateres, at den nye struktur i forhold til erhvervsudviklingsområdet nu er helt implementeret, og der vil derfor ikke fremover blive redegjort selvstændigt for virkningen af rollerne på erhvervsudviklingsområdet.

Den danske strategi har været vellykket...

... og de nye roller er nu helt implementeret

5. Udviklingen i den statslige regionale forvaltning

Udflytninger af offentlige, herunder statslige, arbejdspladser kan bidrage til vækst og erhvervsudvikling i de områder, hvor de offentlige arbejdspladser lokaliseres.

Udflytninger har dog også en række økonomiske konsekvenser for de enkelte institutioner. Der kan på den ene side være driftsbesparelser, men der kan på den anden side også være omkostninger forbundet med at flytte arbejdspladser. Det er vigtigt, at de enkelte offentlige institutioner er bæredygtige og kan løse deres opgaver med en høj kvalitet. Det kræver adgang til kvalificeret arbejdskraft og adgang til brugere, samarbejdspartnere og andre offentlige myndigheder. Der vil således være forskellige hensyn, som må indgå i vurderingen af hensigtsmæssigheden i en eventuel udflytning af en institution.

Regeringens målsætning vedrørende statslige arbejdspladser vil derfor fortsat være, at:

- nye statslige institutioner som udgangspunkt skal placeres uden for hovedstaden, og
- der skal tages regionale hensyn ved effektiviseringer af eksisterende arbejdspladser.

Denne målsætning har regeringen fulgt, bl.a. med udflytningen af Sikkerhedsstyrelsen til Esbjerg og placeringen af SKATs Betalingscenter i Ringkøbing. Endvidere bevirkede kommunalreformen en forøgelse af omfanget af de velfærdsopgaver, der bliver løst i kommunalt regi, og understøtter således også de lokale beskæftigelsesmuligheder.

Også i det forgangne år har der været eksempler på målsætningens efterlevelse. Eksempelvis blev det med Implementeringsplanen for

Statslige arbejdspladser kan være et bidrag til vækst

Det er vigtigt, at institutionerne er bæredygtige

Målsætningerne efterleves

Forsvarsforlig 2010-2014 aftalt, at Forsvarets Personeltjeneste i Hjørring med ca. 140 årsværk og bemandingsniveauet på Bornholm fastholdes af regionale hensyn.

Endvidere aftalte regeringen og KL, som en del af Aftale om kommunernes økonomi for 2011, at samle den objektive sagsbehandling i 3-5 sagsbehandlingscentre. Som led heri oprettes den selvejende institution Udbetaling Danmark, og medarbejderne i de nye centre er således ikke direkte at medregne som værende statsligt ansatte. Men med henblik på at styrke udviklingen i yderområderne, og for i videst muligt omfang at kunne tiltrække de nuværende kommunale medarbejdere, der arbejder med objektiv sagsbehandling, har regeringen besluttet, at de fem permanente centre placeres i byerne Frederikshavn, Holstebro, Haderslev, Vordingborg og Hillerød.

Blandt flere øvrige tiltag kan også fremhæves, at Vækstfonden etablerer en afdeling i Vestdanmark for at styrke fondens tilstedeværelse tæt på de vstdanske virksomheder, der har behov for risikovillig kapital. Kontoret er placeret i Vojens og pt. bemandet med 6 medarbejdere, men skaleres efter behov. Det er endvidere hensigten, at afdelingen vil være til rådighed i de tre regionale væksthuse i Vestdanmark (Aalborg, Herning/Århus og Odense).

Opgørelser af den statslige regionale forvaltning må ske med forbehold for, at der sker en stadig ændring af opgavernes fordeling mellem det kommunale, regionale og det statslige niveau. Med dette forbehold in mente, så viser udviklingen siden 2009, at alle landsdele, bortset fra Syddjylland (-0,4 pct.), havde en stigning i antallet af statsligt ansatte. Den højeste vækst var i landsdelene Københavns Omegn (6,8 pct.), Bornholm (5,3 pct.) og Nordsjælland (5,2 pct.).

Betragtes udviklingen siden 2007, hvor kommunalreformen medførte en del opgaveomlægninger mv., så var den højeste vækst i landsdelen Københavns Omegn efterfulgt af Østjylland. Omvendt havde landsdelene Vestjylland og Bornholm i perioden et fald i antallet af statsligt ansatte. Til sidstnævnte skal dog bemærkes, at de også var blandt de landsdele, der havde den største positive udvikling i det forgangne år.

6. Afslutning

Redegørelsen tegner et billede af en bred indsats baseret på et ønske om et Danmark i balance, hvor der er gode muligheder for at bo, studere og drive erhverv i alle dele af landet.

Som det fremgår af redegørelsen, så har der i de forgangne år været en række positive tendenser i forhold til den regionale udvikling. Landsdelenes ledighedsniveauer er blevet udjævnet, og der kan konstateres en svag tendens til, at indkomstforskellene landsdelene imellem er mindsket.

Disse positive tendenser ændrer dog ikke på, at yderområderne står overfor særlige udfordringer. Udfordringerne er ikke nye og kendes også fra andre lande, og de regionale forskelle i Danmark er fortsat relativt beskedne, også set i et internationalt perspektiv. Blandt andet er yderområderne kendetegnet ved tendenser til befolkningstilbagegang, flere ældre indbyggere og at borgerne gennemsnitligt set har et lavere uddannelsesniveau. Dette gør sig også gældende for arbejdsstyrken, hvilket kan udgøre udfordringer i forhold til den økonomiske aktivitet.

Således har understøttelse af uddannelsesmulighederne og erhvervsudviklingen også været fokusområder for regeringen og i det regionalpolitiske udspil *Danmark i balance i en global verden* fra september 2010. En del af udspillet initiativer er allerede under gennemførelse, og rammevilkårene for lokalt initiativ og virkelyst understøttes herved.

Regeringen vil fortsat følge udviklingen i yderområderne tæt, og som et element heri vil Indenrigs- og Sundhedsministeriet tage initiativ til en nærmere undersøgelse af uddannelsesniveauer i yderområderne, herunder i hvilket omfang de regionale forskelle kan forklares ved forskelle i unges generelle uddannelsestilbøjelighed og flyttemønstre efter endt uddannelse.

Regeringen vil således fortsat arbejde for et Danmark i balance kendetegnet ved gode muligheder i hele landet.

Yderområderne har særlige udfordringer

En lang række initiativer er igangsat mhp. at understøtte rammevilkårene for lokalt initiativ og virkelyst



Indenrigs- og Sundhedsministeriet
Slotholmsgade 10-12
1216 København K.
Telefon: 72 26 90 00
Telefax: 72 26 90 01
E-post: im@im.dk